

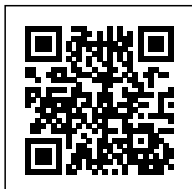

PARLAMENT ČESKÉ REPUBLIKY
POSLANECKÁ SNĚMOVNA

VI. volební období

560/0

Vládní návrh zákona o zásluhách Václava Havla

Zástupce předkladatele: předseda vlády
Doručeno poslancům: 27. prosince 2011 v 14:02

Vládní návrh

ZÁKON
ze dne 2012
o zásluhách Václava Havla

Parlament se usnesl na tomto zákoně České republiky:

§ 1

Václav Havel se zasloužil o svobodu a demokracii.

§ 2

Tento zákon nabývá účinnosti dnem jeho vyhlášení.

D Ů V O D O V Á Z P R Á V A

A. Obecná část

Václav Havel (5. října 1936 – 18. prosince 2011) patří mezi nejvýznamnější osobnosti v novodobých českých dějinách. Nejen jako politik a státník, nýbrž i jako občan se mimořádnou měrou zasadil o pád komunistického režimu a o obnovení svobody a demokracie nejen v Československu a později v České republice, nýbrž i v rovině mezinárodní. Václav Havel vždy ctíl a prosazoval myšlenky svobody, demokracie a humanismu, díky čemuž dosáhl oprávněného uznání i v zahraničí, kde jeho mimořádná osobnost nejenom v době, kdy vykonával úřad prezidenta republiky, napomáhala opětovnému zapojení Československa a později České republiky do rodiny evropských a světových demokracií.

V našem právním řádu se stalo tradicí, že stát ve formě zákona vyjadřuje uznání velkým osobnostem, které vykonávaly funkci hlavy státu – prezidenta republiky a které se nejenom v této funkci zasloužily o náš novodobý stát a jeho hodnotové směřování. Již v období první republiky byl takto oceněn Tomáš G. Masaryk, a to zákonem č. 22/1930 Sb. z. a n. Z novodobé historie může být příkladem takového zákona zákon č. 292/2004 Sb., o zásluhách Edvarda Beneše.

Václav Havel patřil mezi přední představitele bojovníků proti zločinnému komunistickému režimu v Československu i v ostatních státech. Zejména v období tzv. normalizace po r. 1968 projevoval Václav Havel mimořádnou občanskou statečnost svými neotřesitelnými morálními postoji, například jako signatář celé řady dokumentů kritizujících poměry nesvobody a nerespektování lidských a občanských práv, včetně Charty 77, jejíž podobu zásadním způsobem ovlivnil. Václav Havel patřil, spolu s Janem Patočkou a Jiřím Hájkem, mezi první mluvčí Charty 77. V roce 1988 se Václav Havel stal členem Českého helsinského výboru a 10. prosince 1988 vystoupil na první oficiálně povolené manifestaci opozičních seskupení v období normalizace, která se konala u příležitosti Mezinárodního dne lidských práv. V červnu 1989 stál u zrodu petice Několik vět, v září 1989 se stal opět mluvčím Charty 77. Za své názory byl komunistickým režimem opakovaně vězněn, což se projevilo i na jeho zdraví, nikdy však ze svých ideálů neslevil. Naposledy byl zatčen ještě v říjnu 1989, v předvečer pádu komunistického režimu.

Po vypuknutí Sametové revoluce 17. listopadu 1989 se Václav Havel účastnil založení Občanského fóra - hnutí sdružujícího reformní a demokratické síly české společnosti, a od počátku patřil k jeho hlavním představitelům. Oprávněně se stal hlavní osobností

probíhajících společenských a politických změn. Dne 29. prosince 1989 byl Václav Havel zvolen československým prezidentem. Od počátku se zasazoval o přípravu svobodných voleb a budování základů demokratické společnosti. Dne 5. července 1990 byl Václav Havel znovu zvolen prezidentem republiky. Poté, co se po parlamentních volbách v r. 1992 začalo ukazovat, že Československo směřuje k rozpadu, Václav Havel z prezidentského úřadu abdikoval.

Po vzniku samostatné České republiky se Václav Havel stal jejím prvním prezidentem a zůstal v této funkci po dvě funkční období. Svou funkci opustil 2. února 2003. V tomto období se Česká republika stala členem Organizace Severoatlantické smlouvy (NATO) a do závěrečné fáze pokročilo i přijímání České republiky do Evropské unie.

I po skončení úřadu prezidenta republiky zůstal Václav Havel vytrvalým bojovníkem za svobodu a demokracii a za lidská práva a aktivním účastníkem společenského dění, dokud mu to ještě jeho zdravotní stav dovoľoval.

Předložený návrh je v souladu s ústavním pořádkem České republiky. Jakkoliv podobným způsobem vyjádřené ocenění mimořádných zásluh konkrétních osob, tj. jejich ocenění v podobě přijetí zvláštního zákona, bývá někdy kritizováno z důvodu, že taková úprava nepatří do zákona, který by měl především upravovat právní vztahy, nelze se s takovou kritikou ztotožnit. Právo totiž není jen souborem formálně chápaných pravidel chování, ale současně vyjadřuje i hodnoty, na nichž je daná společnost založena, s nimiž bezprostředně souvisí také význam osobností, které tyto hodnoty mimořádným způsobem ovlivnily. Tak například v preambuli Ústavy České republiky je obsaženo výslovné dovolání se ducha nedotknutelných hodnot lidské důstojnosti a svobody, povinností vůči druhým a zodpovědnosti vůči celku, úcty k lidským právům zásad občanské společnosti. Podobně to činí také Listina základních práv a svobod. Jak konstatoval Ústavní soud ve svém nálezu Pl. ÚS 19/93, vyhlášeném pod č. 14/1994 Sb., ústavní zřízení demokratického státu neupírá Parlamentu právo vyjádřit svou vůli i svá morální a politická stanoviska způsobem, který v rámci obecných právních zásad pokládá za vhodný a přiměřený – a to, případně, i formou zákona, pokládá-li za vhodné a účelné touto právní formou aktu zdůraznit společenský význam a dosah svého prohlášení. Tak tomu bylo např. v zákoně, vydaném za první republiky, kterým se konstatovalo, že Tomáš G. Masaryk se zasloužil o stát. Ocenění zásluh Václava Havla o svobodu a demokracii je naopak plně v souladu s ústavou garantovanými hodnotami úcty ke svobodě, k právům člověka a občana a k lidské důstojnosti, na nichž je ústavní pořádek České republiky založen a které jsou jeho hlavní hodnotovými zdroji.

Předložený návrh zákona je rovněž v souladu s mezinárodními smlouvami, kterými je Česká republika vázána, neboť tyto smlouvy na otázku uznání mimořádných osobností daného státu nedopadají. Uznání osobnosti Václava Havla podle navrženého zákona však současně zdůrazní odhodlání České republiky usilovat v maximální míře o svobodu jednotlivce a o demokracii, což je v souladu s řadou závazků, které pro Českou republiku vyplývají především z mezinárodních smluv o lidských právech a základních svobodách.

Předložený návrh je rovněž v souladu s právem Evropské unie, které na předmět navrženého zákona rovněž nedopadá.

Předložený návrh zákona si nevyžádá žádné dopady na státní rozpočet ani na ostatní veřejné rozpočty, jakož ani na podnikatelské prostředí či oblast sociální a životního prostředí či na rovnost mužů a žen.

Vláda z důvodu časové naléhavosti navrhuje, aby podle § 90 odst. 2 zákona č. 90/1995 Sb., o jednacím řádu Poslanecké sněmovny, ve znění zákona č. 47/2000 Sb., Poslanecká sněmovna vyslovila s tímto vládním návrhem zákona souhlas již v prvním čtení.

B. Zvláštní část

K § 1

Smyslem tohoto ustanovení je ocenit nepopiratelné a mimořádné zásluhy Václava Havla o svobodu a demokracii. Tyto zásluhy se přitom zdaleka neváží pouze na období, kdy Václav Havel vykonával funkci rezidenta státu, ale i do období, kdy byl za své neotřesitelné morální postoje opakovaně perzekuován komunistickým režimem. Tyto zásluhy svým významem překračují hranice České republiky i bývalého Československa.

K § 2

S ohledem na skutečnost, že ze zákona nevyplývají žádná práva ani povinnosti osob, nýbrž je oceněním mimořádného významu osoby Václava Havla pro novodobou československou a českou historii, navrhuje se, podobně jako tomu v minulosti v souvislosti s přijetím návrhu zákona o zásluhách Edvarda Beneše, navrhuje formálně stanovit účinnost zákona již dnem jeho vyhlášení. Tím je také zdůrazněna bezprostřednost ocenění Václava Havla přijetím tohoto speciálního zákona.

V Praze dne 19. prosince 2011

RNDr. Petr Nečas, v.r.
předseda vlády

Karel Schwarzenberg, v.r.
1. místopředseda vlády a ministr zahraničních věcí

Mgr. Karolína Peake, v.r.
místopředsedkyně vlády a předsedkyně Legislativní rady vlády